

ECD+

SZAKPOLITIKAI AJÁNLÁS

**A KORA GYERMEKKORI SZAKEMBEREK SZAKMAI
TÁMOGATÁSA - ECD PLUS**

Co-funded by
the European Union

A KORA GYERMEKKORI SZAKEMBEREK SZAKMAI TÁMOGATÁSA - ECD PLUS

SZAKPOLITIKAI AJÁNLÁS

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Tartalomjegyzék

Bevezetés	2
1. Áttekintés az ECD jelenlegi helyzetéről Magyarországon, Olaszországban, Szerbiában és Szlovákiában	4
2. A koragyermekkori fejlesztés új trendjei és sürgető kérdései Magyarországon, Olaszországban, Szerbiában és Szlovákiában	6
3. Szakpolitikai ajánlások az ECD fokozására Európában	11
4. Konklúziók	13

Bevezetés

„*Strengthening and Supporting the Early Childhood Development Workforce (A koragyermekkorban dolgozó szakemberek szakmai támogatása) – ECD PLUS*” egy európai projekt, amely civil szervezetek által van végrehajtva. A SKOLA DOKORAN - WIDE OPEN SCHOOL Szlovákiából (projekt koordinátor), POMOC DECI UDRUZENJE GRADJANA Szerbiából, CIAPE - CENTRO ITALIANO PER L'APPRENDIMENTO PERMANENTE Olaszországból és a PARTNERS FOR DEMOCRATIC CHANGE HUNGARY Magyarországból az Európai Unió ERASMUS PLUS Programja keretében kapott támogatást.

A partnerek a projekt megvalósításával hozzá kívánnak járulni az óvodai nevelés egyik területének megváltoztatásához: egyrészt a résztvevő országok óvodái általában nem dolgoznak együtt a szülőkkel, pedig a szülők a főszereplők a gyerekek életében, és jelentősen befolyásolhatják attitűdjüket és pozitív hozzáállásukat a környező világhoz. Másrészt a projekt a kora gyermekkorban dolgozó szakemberek kompetenciáinak fejlesztésére összpontosít, különösen azokéra, akik szociálisan hátrányos környezetből származó kisgyermekkel és szüleikkel dolgoznak.

Az elmúlt két évben megvalósított projekttevékenységek megmutatták, hogy a korai gyermekkori fejlesztés (Early Childhood Development - ECD) előrehaladása milyen kiemelkedő jelentőséggel bír a gyermekekben rejlő lehetőségek ápolása és egy befogadóbb, összetartóbb és igazságosabb európai társadalom előmozdítása szempontjából.

Ez a dokumentum átfogó szakpolitikai ajánlásokat mutat be, amelyek célja a gyermekek óvodai nevelésének minőségének és hozzáférhetőségének javítása európai és nemzetközi viszonylatban, a projekttevékenységek tanulságaiból és a Magyarországon, Szerbiában, Szlovákiában és Olaszországban végzett kutatásokból kiindulva. Ezeknek az ajánlásoknak célja, hogy útmutatást nyújtsanak a politikai döntéshozóknak a különböző szinteken, az önkormányzatok helyi képviselőitől kezdve a minisztériumokban dolgozó felekig és az oktatásban az esélyegyenlőség korai életkorától kezdve elkötelezett európai tisztviselőig.

Az ECD tájképe sokrétű, amelyet a történelmi hagyományok, a kulturális árnyalatok és az egyes országok sokszínű lakosságának változó szükségletei alakítanak ki. E tekintetben a jelen dokumentumban szereplő ajánlások azon feltételeken alapulnak, amelyek az óvodáskorú gyermekek óvodai nevelési rendszerben való részvételét szabályozzák a vizsgált országok egyedi kontextusában. A cél a meglévő hiányosságok megszüntetése, a sikeres gyakorlatok hasznosítása, és egy olyan átfogó keret létrehozása, amely illeszkedik a gyerekek holisztikus fejlődéséhez.

A projekt konzorciuma által megfogalmazott ajánlások két kulcsfontosságú témát ölelnek fel: a tartalmi fejlesztéseket és a szerkezeti átalakításokat. A tartalomalapú fejlesztések az óvodai nevelés minőségének és hozzáférhetőségének javítására összpontosítanak, különösen a marginalizált

csoportok, például a roma gyermekek számára. Ezek az ajánlások az egyénre szabott tanulásra, az inkluzív pedagógiára, a műveltség fejlesztésére, a szülők bevonására és a korai neveléssel és gondozással foglalkozó szakemberek szakmai fejlesztésére vonatkozó stratégiákat is magukban foglalják. A strukturális dimenzió hangsúlyozza a tágabb helyi közösség bevonásának és a transznacionális tudáscserébe való bekapcsolódásának fontosságát a kultúrák közötti meglátások és gyakorlatok előmozdítása érdekében. A sokszínű közösségek közötti szakadék áthidalásával és az együttműködésen alapuló tanulás elősegítésével az ECD PLUS partnerség egy befogadóbb és támogatóbb ökoszisztémát kíván létrehozni az ECD számára.

Szakpolitikai ajánlásunk nemcsak tükrözi a konzorcium elkötelezettségét az ECD környezet javítása iránt, hanem útmutatóul is szolgál a döntéshozók számára a koragyermekkori politikákat meghatározó összetett döntésekhez. Azáltal, hogy bizonyítékokkal alátámasztott javaslatokat ad, az ajánlások lehetővé teszi a politikai döntéshozók számára, hogy a kutatási eredményeket és bizonyítékokat felhasználva tájékozott döntéseket hozzanak, amelyek a legfiatalabb generáció jóllétét és jövőbeli kilátásait szolgálják.

A szakpolitikai ajánlás nem csupán egy iránymutatás; ez egy útiterv egy szebb, igazságosabb jövő felé. Cselekvésre való felhívást képvisel, meghívást a kutatás és a bizonyítékok alkalmazására a pozitív változás eszközeként. Ezekkel az ajánlásokkal arra törekszünk, hogy hozzájáruljunk a döntéshozók, oktatók, családok és közösségek megerősítéséhez, miközben együttműködnek, hogy szilárd alapot építsenek minden gyermek boldogulásához, függetlenül a származásától, képességeitől vagy körülményeitől.

1. Áttekintés az ECD jelenlegi helyzetéről Magyarországon, Olaszországban, Szerbiában és Szlovákiában

Bár a résztvevő országok története eltérő, a kisgyermekkori nevelés intézményesítésére tett kísérletek mindegyike a XIX. századig vezethető vissza. A fejlődés az egyes országokban a történelem során kissé eltérő utakon ment keresztül, de ami ma összeköti őket, az az ECEC közös felfogása: az élethosszig tartó tanulás, a társadalmi integráció és a személyes fejlődés alapvető alapja. Az ECEC értelmezése a résztvevő országok mindegyikében eltérő formát öltött. Kiszolgálják a menedékkérők és menekültek igényeinek kielégítését, illetve a régóta működő ECEC intézményrendszer továbbfejlesztését, amely jelenleg a marginalizált társadalmi csoportok - különösen a nem kielégítő szociális körülmények között élő és az oktatási intézményekhez nehezen hozzáférő romák integrációjával kapcsolatosan.

A résztvevő országok között nagyobb különbségek figyelhetők meg az intézményi szintű ECEC-szervezés területén. Ez még Magyarország és Szlovákia esetében is igaz, noha a két országnak régire visszanyúló közös történelme van. Magyarországon a kisgyermekkori nevelés és gondozás (ECEC) jelenlegi rendszere két szakaszból áll, és biszektorális (szociális gondozás és nevelés). Az első szakasz a 0-3 éves korú gyermekek nem kötelező intézményi ellátása, a második szakasz 3 éves kortól iskolás korig minden gyermek számára kötelező, és ingyenes. Szlovákiában az ECEC-ellátást különböző minisztériumok ellenőrzik: egészségügyi, szociális és családpolitikai, valamint oktatási minisztériumok, és a közigazgatás különböző szintjei között osztják fel. A szolgáltatások és beavatkozások szétaprózottak, hiányzik az átfogó megközelítés és koordináció. Olaszország oktatási rendszere a szubszidiaritás és az iskolai autonómia elve szerint épül fel. Az állam és a régiók megosztják a jogalkotási hatáskört. Ezenkívül a régióknak be kell tartaniuk a nemzeti jogszabályok rendelkezéseit. Az iskolák önállóak a didaktikai, szervezési és kutatási tevékenységek tekintetében. Szerbiában az ECEC-t bármely magán- vagy állami intézmény megszervezheti, de minden településen van legalább egy állami ECEC intézmény. A kötelező óvodai évfolyamra a magán intézményeknek állami engedéllyel kell rendelkezniük. Az állami óvodákban a legtöbb esetben bölcsődei csoportok (6 hónapos kortól 3 éves korig), óvodai (3-5,5 éves korig) és előkészítő csoportok (5,5-6,5 éves korig) működnek.

Az ECD fő végrehajtói minden országban túlnyomórészt az állami intézmények, bár a regionális és helyi hatóságok, valamint a civil szervezetek szerepe sem elhanyagolható. A projektben részt vevő országokat az ECEC szervezet és folyamatok irányításának decentralizáltsági foka különbözteti meg. Míg Olaszországban az oktatási rendszer a szubszidiaritás és az iskolai autonómia elvei szerint

szerveződik, addig Magyarországon nagyon kevés civil szervezet vesz részt a korai gyermekkor fejlesztésében, mivel az ECEC hagyományosan állami hatáskörbe tartozik, és az egyházi szervezetek szerepe ellenére eddig csak néhány for-profit intézmény jelent meg. Szerbia és Szlovákia az erősen centralizált rendszere felől a decentralizáció felé halad, és itt jelentős szerep jut a civil szervezeteknek.

Függetlenül attól, hogy az egyes országokban kik a kisgyermekkorai nevelés fő szereplői, a tendencia a kisgyermekkorai nevelés terjedelmének és minőségének erősítése, valamint az óvodáskorú gyermekekkel foglalkozó személyzet minimális képesítési követelményének emelése felé mutat. Ezt a folyamatot kutatások és kutatási projektek támogatják, amelyek nyomon követik az ECEC szintjét, elemzik a hiányosságokat, és javaslatokat tesznek azok megoldására. Ezek többsége az ECEC szereplői és a helyi egyetemek és kutatóközpontok közötti együttműködésen alapul.

Annak ellenére, hogy a szülők szerepe az ECEC folyamatában kulcsfontosságú, úgy tűnik, hogy együttműködésük az ECEC intézményekkel egyik országban sem megfelelő. Az iskolák, a szülők és a családok közötti kapcsolat nehéz. Ez különösen igaz a hátrányos helyzetű, roma közösségből származó, menekült vagy egyéb nehéz helyzetű szülőkre.

Az ECEC-körülmények között még mindig túl gyakran feledésbe merül a (kiszolgáltatott vagy hátrányos helyzetű) gyermekek egyéni szükségleteinek kezelésének fontossága, különösen, ha a migráns háttérű és roma, szinti és camminanti gyermekek integrációjáról van szó. A vidéki gyerekeket gyakran nem íratják be ezekbe az intézményekbe. Problémák vannak a jelenlegi ECEC-szolgáltatásokon belül az SNI-s gyermekek (ideértve az SDB-s gyermekeket, a fogyatékkal élő és a különleges tehetségű gyermekeket) ellátását, valamint az egyéni megközelítés alkalmazásának képtelenségét illetően.

Mindazonáltal pozitív tendencia figyelhető meg az ECEC minőségének javítására irányuló erőfeszítésekkel kapcsolatos problémák megoldásának keresésében. Ez olyan innovatív pedagógiai programok bevezetését foglalja magában, mint a Lépésről Lépésre, a korai Biztos Kezdet programok Magyarországon vagy a nemzetközileg jól ismert kezdeményezések az olaszországi Reggio Emiliában, amely hasonló hagyományokkal rendelkezik az önkormányzat és az egyetemek közötti szoros és konkrét együttműködésben (a Modenai és Reggio Egyetemen, ahol Reggio Emilia szakértői tartanak tanfolyamokat). Ilyen program még a szerbiai mobil ECEC, ahol a tanárok, a tanársegédek és a személyzet más tagjai olyan helyeken dolgoznak, ahol a gyermekeket nem íratják be ECEC-be, és tevékenységeket szerveznek ezekkel a gyerekekkel, különféle didaktikai anyagokat hoznak magukkal, és hetente egyszer dolgoznak velük. Szintén az ECEC minőségének javítására irányuló program a szlovákiai Omama program, melynek célja, hogy elősegítse a hátrányos helyzetben élő gyermekek korai fejlesztését és egészséges fejlődését születéstől 3 éves korukig, amelyet a korai beavatkozás kulcsfontosságú életkorának tekintenek.

Általánosságban elmondható, hogy az ECD erősségei a hagyományokban, a struktúrában és a személyzetben rejlenek, míg az elhelyezkedések hiánya és a szolgáltatásnyújtás egyenlőtlen megoszlása jelenti a gyengeségeit, bár az egyes résztvevő országokban eltérő mértékben. A gyermekek fejlődési szükségletei iránti növekvő érdeklődés és a tudatosság növekedése a korai években azonban reményt ad arra, hogy az oktatás- és szociálpolitika fokozatos, nem feltétlenül a profitorientált szolgáltatásokon alapuló változásával feloldható az elvi nyilatkozatok és a működési szakasz közötti eltérés, és elegendő anyagi és emberi erőforrást lehet találni a szociálisan hátrányos helyzetű családok korai gondozási szolgáltatásaihoz, ami jelentős javulást eredményezhet ezen a területen.

2. A koragyermekkori fejlesztés új tendenciái és sürgető kérdései Magyarországon, Olaszországban, Szerbiában és Szlovákiában

Ebben a bekezdésben a konzorcium elemzi a legsürgetőbb kérdésemet, és azonosítja azokat a fejlődő tendenciákat, amelyek számos tagállamban alakítják az ECD-politikák és gyakorlatok irányát. A sürgető kérdések a koragyermekkori fejlesztési politikák és gyakorlatok dinamikus természetére vonatkoznak. Bár minden országnak egyedi kihívásokkal kell szembenéznie, például az egyenlőtlen hozzáféréssel és a munkaerővel kapcsolatos problémákkal, közös törekvések vannak a minőségi koragyermekkori szolgáltatások terén. A szakmai fejlődésre, a szakpolitikai reformra és a hozzáférés bővítésére irányuló erőfeszítések alátámasztják azt az elkötelezettséget, hogy minden gyermeknek erős alapot biztosítsunk a jövőbeli sikerhez. E kérdések kezelésével és a feltörekvő trendek felkarolásával ezek az országok együttesen járulhatnak hozzá legfiatalabb polgáraik jólétéhez és fejlődéséhez, és ezen keresztül társadalmuk jólétéhez. Minden országhoz tartozik egy vizuális SWOT-elemzés is, amely tömör összefoglalást ad az egyes országok ECD-helyzetéről, segít azonosítani a legfontosabb erősségi területeket, a fejlesztést igénylő területeket, az esetleges lehetőségeket és a külső veszélyeket.

Magyarország

Magyarország számos kritikus kihívással küzd az ECD területén:

1. **Elhelyezések hiánya:** Jelentős probléma a kisgyermekkori nevelési és gondozási (early childhood education and care - ECEC) intézményekben a gyermekek számára elérhető helyek hiánya. A kereslet gyakran meghaladja a kínálatot, így sok szülő küzd azért, hogy minőségi ECD-szolgáltatásokat biztosítson gyermekei számára.

2. **A szolgáltatásnyújtás egyenlőtlen megoszlása:** Az ECEC-szolgáltatások egyenlőtlenül oszlanak meg az országban, ami egyenlőtlenségekhez vezet a különböző régiókból és társadalmi-gazdasági háttérű gyermekek hozzáféréseiben.
3. **Szegregáció:** Egyes ECEC-intézmények szegregálnak, ahol a marginalizált közösségekből származó gyermekek elszigetelődhetnek az általános oktatási környezettől, ami kihat társadalmi integrációjukra és fejlődésükre.
4. **Túlzsúfolt létesítmények alulképzett személyzettel:** A kisgyermekkorai gondozási intézményekben gyakori a túlzsúfoltság, ami gyakran azt eredményezi, hogy gyermekenként alacsony a gondozók és szakemberek száma. Ez a helyzet veszélyeztetheti az ellátás és az oktatás minőségét.
5. **Alacsony fizetések és rossz munkakörülmények:** A magyarországi ECEC alkalmazottak alacsony fizetéssel és rossz munkakörülmények között dolgoznak, ami befolyásolhatja motivációjukat és elősegíti a pályaelhagyásukat.
6. **A támogató szolgáltatások hiánya:** A gyermekeket, családokat, pedagógusokat segítő pszichológusok, gyógypedagógusok, asszisztensek, szociális munkások hiánya akadályozza a teljes körű ellátást.
7. **A tankötelezettség 6 éves kortól kezdődik:** A gyermekek eltérő fejlődési szakaszai és szükségletei ellenére Magyarország 6 éves kortól teszi kötelezővé a tankötelezettséget, potenciálisan figyelmen kívül hagyva a kisgyermekkorai nevelés előnyeit a fiatalabb gyermekek számára.
8. **A Sure Start (Biztos Kezdet) program kihívásai:** A hátrányos helyzetű gyermekek és családok támogatására kidolgozott Biztos Kezdet program nem biztos, hogy olyan hatékonyan segíti elő a korai befogadást és integrációt, mint azt tervezték.

Hungary

Strengths

1. Régi hagyomány,
2. Jól megalapozott struktúrák,
3. Főként közfinanszírozott szolgáltatások szakképzett személyzet.

Weaknesses

1. Csökkenő elvárások a személyzettel szemben,
2. Munkaerőhiány az alacsony fizetés és a rossz munkakörülmények miatt,
3. A rendelkezésre állás egyenlőtlen megoszlása,
4. Hiányzik a motiváció, hogy az osztott rendszer helyett egy kombinált rendszert biztosítsanak a 0-tól iskolás korú gyermekek számára.
5. Tankötelezettség 6 évtől
6. Biztos kezet program gyengeségei.

Oportunities

1. A gyermekek fejlődési szükségleteinek tudatosítása a korai életévekben,
2. A szülők partnerként való bevonása,
3. A gyermekfejlesztéssel, a gyermekjogokkal kapcsolatos ismeretek bővítése,
4. A munka és a családi élet jobb összehangolása,
5. Megváltoztathatja azt a téves felfogást, hogy a gyerekeknek az első 3 évet otthon anyákkal kell tölteniük.

Threats

1. Az egyházi és magánszervezetek fokozott bevonása a profit érdekében,
2. Csökkenő minősítési kritériumok, különösen a családi és munkahelyi létesítményekben,
3. Szegregáció,
4. A családok és a gyermekek közötti növekvő egyenlőtlenségek.

Olaszország

Olaszországban az ECD legújabb tendenciái és fejleményei a következők:

1. **Folyamatos szakmai fejlődés (Continuing Professional Development - CPD):** Olaszország az 1970-es évek óta helyi szinten fektet be a CPD-be. A városok kapcsolatokat építettek ki egyetemekkel és kutatóközpontokkal, hogy megkönnyítsék az ECEC-oktatók folyamatos szakmai fejlődését. A CPD lehetőségei azonban régióként jelentősen eltérhetnek.
2. **Szakmai fejlesztési hálózatok:** Az olyan önkormányzatok, mint Milánó, Genova, Torino, Róma, Reggio Emilia és Trento, fenntartották a CPD finanszírozását, és kapcsolatokat építettek ki akadémiai intézményekkel és kutatóközpontokkal. Ezek a hálózatok elősegítik a reflektív munkát, a csapatmunkát és a közösség bevonását.
3. **Pedagógus végzettség:** Az olaszországi állami óvodapedagógusoknak mesterfokozattal kell rendelkezniük az alapfokú oktatás tudományából, ami tükrözi az ország elkötelezettségét az ECEC-személyzet képzésének emelése iránt.

4. **Kötelező CPD:** Olaszország minden tanár számára kötelezővé tette a CPD-t, beleértve az ECEC-ben dolgozókat is. Az iskolák a nemzeti prioritásokhoz igazodva határozzák meg és szervezik meg a továbbképzési tevékenységeket.
5. **Regionális együttműködés:** A professzionális fejlesztési tevékenységek, különösen a bölcsődei környezetben (nidi), a régiók közötti prioritásokban és megközelítésekben közös vonásokat mutatnak, hangsúlyozva az együttműködést és a közös célokat.

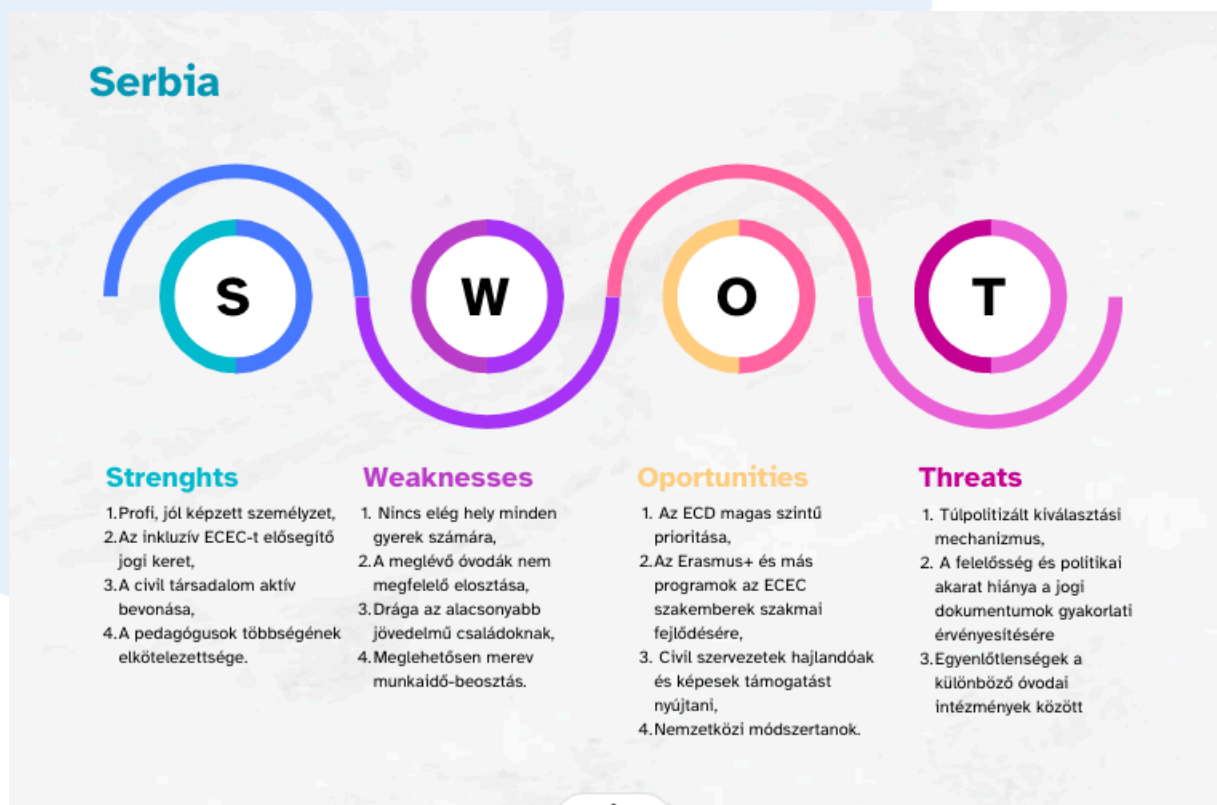
Szerbia

Szerbiában változások tapasztalhatók az ECD-ről való gondolkodásban és a kialakuló tendenciákban:

1. **Játékon keresztüli tanulás:** Egy új nyilvános tanulmány az ECD alapjaként támogatja a játékon keresztüli tanulást. Egyes oktatók azonban szkeptikusak a túlzott digitális eszközhasználattal szemben, és a szociális és társalgási készségek fejlesztését szorgalmazzák.
2. **Digitális integráció:** A digitális eszközök és technológia integrálása az ECEC-be egy egyre növekvő tendencia, bár aggályokat vet fel a gyermekek szociális és nyelvi fejlődésére

gyakorolt hatása miatt. Egyes oktatók a szociális és verbális készségek támogatását helyezik előtérbe a digitális használattal szemben.

3. **Vidéki mobil ECEC:** A mobil ECEC-kezdemenyezések a vidéki gyermekeket és a formális ECEC-programokban nem részt vevő gyermekeket szolgálják ki, biztosítva a hozzáférést a rosszul ellátott lakosság számára.
4. **Megnövelt lefedettség:** Szerbia aktívan dolgozik azon, hogy a 6 hónapos kortól 3 éves korig, illetve 3 évről 5,5 évre növelje az ECEC lefedettségét. Ez a bővítés új óvodai létesítmények építését és további finanszírozási források felkutatását jelenti.

Szlovákia

Szlovákia új útra lép az ECD-ben:

1. **Nemzeti Stratégia a Korai Gondozásról:** Szlovákiában folyamatban van az összehangolt korai intervenciós és korai gondozási szolgáltatások fejlesztésének 2022-2030 közötti nemzeti stratégiájának kidolgozása. A stratégia célja az egészségügyi és szociális hátrányos helyzetű gyermekek születésétől kezdődően összehangolt támogatási rendszerének kialakítása.

2. **Tárcaközi együttműködés:** A stratégia több minisztérium, állami szervezet és nem állami szervezet együttműködését foglalja magában a gyermekek és családok átfogó támogatásának biztosítása érdekében.
3. **Fókuszban a 3 év alatti gyermekek:** Az erőfeszítések arra irányulnak, hogy kisgyermekkorú gondozást nyújtsanak 3 év alatti gyermekek számára, különösen a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek számára, akikről gyakran szüleik gondoskodnak.

3. Szakpolitikai ajánlások a kora gyermekkorú szolgálatások fejlesztésére Európában

Az átfogó szakpolitikai ajánlás célja a gyermekek óvodai oktatásának minőségének és hozzáférhetőségének javítása európai és nemzetközi viszonylatban. Ezek az ajánlások a 2021 és 2023 között Magyarországon, Olaszországban, Szerbiában és Szlovákiában lefolytatott projekttevékenységekből és ágazati kutatásokból származnak. Céljuk, hogy útmutatást adjanak a politikai döntéshozóknak a különböző szinteken, a helyi önkormányzati képviselőktől a minisztériumi

nemzeti érdekeltekig, valamint az európai tisztviselőknek, akik elkötelezettek az esélyegyenlőség biztosítása iránt az oktatásban a korai életkortól kezdve.

A korai gyermekkori fejlődés európai szerte sokrétű és változatos, amelyet a történelmi hagyományok, a kulturális jellegzetességek és az egyes országok egyedi lakosságának változó szükségletei alakítanak ki. Ezért a jelen dokumentumban megfogalmazott ajánlások az óvodáskorú gyermekek oktatási rendszerben való részvételét szabályozó feltételek alapos elemzésén alapulnak e négy vizsgált ország sajátos kontextusában. Az átfogó cél a meglévő hiányosságok megszüntetése, a sikeres gyakorlatok hasznosítása, és egy átfogó keret kialakítása, amely illeszkedik a gyermekek holisztikus fejlődéséhez.

Tartalom alapú fejlesztések

1. Inkluzív pedagógia és egyénre szabott tanulás: Felismerve, hogy az óvodába járó gyermekek eltérő háttérűek és eltérő fejlődési szükségletekkel rendelkeznek, javasoljuk az inkluzív pedagógia támogatását. Ez a megközelítés biztosítja, hogy minden gyermek, társadalmi-gazdasági helyzetétől, etnikai hovatartozásától vagy képességeitől függetlenül személyre szabott támogatást kapjon. Személyre szabott tanulási terveket kell kidolgozni minden gyermek számára, hogy maximalizálják lehetőségeiket. Az óvodai pedagógusok képzési programjainak hangsúlyozniuk kell a különféle tanulási stílusokhoz és szükségletekhez igazodó stratégiákat.

2. Az írástudás korai fejlesztése: A korai írástudás a tanulmányi siker egyik legfontosabb alapja. A korai írástudás előmozdítása érdekében a kormányoknak finanszírozniuk kell az életkornak megfelelő olvasnivalókat és műveltségi programokat. Ezenkívül támogatni kell az otthoni olvasást ösztönző mesemondó foglalkozásokat és tevékenységeket, bevonva a szülőket partnerként gyermekeik írás-olvasási fejlődésébe.

3. Szülői részvétel: Nagyon fontos, hogy a szülőket aktív partnerként vonják be gyermekeik oktatásába. A kormányoknak kezdeményezéseket kell kidolgozniuk a szülők tájékoztatására az óvodai nevelés fontosságáról, és forrásokat kell biztosítaniuk számukra, hogy támogassák gyermekeik otthoni tanulását. Szülői-tanári konferenciákat és workshopokat kell szervezni a szülők és tanárok közötti kommunikáció és együttműködés elősegítése érdekében.

4. Az ECEC szakemberek szakmai fejlődése: Az óvodai nevelés minősége a korai nevelés és gondozás (ECEC) szakembereinek hozzáértésén és elkötelezettségén múlik. A politikai döntéshozóknak be kell fektetniük az ECEC-szakemberek átfogó szakmai fejlesztési programjaiba, beleértve a folyamatos képzést és a szakosodási lehetőségeket olyan területeken, mint a speciális oktatás és a

gyermekpszichológia. Magasabb fizetéseket és jobb munkakörülményeket kell kínálni a képzett munkaerő vonzására és megtartására.

5. A perifériára szorult csoportok szükségleteinek kezelése az ECEC-ben: A roma gyerekek és más marginalizált csoportok gyakran akadályokba ütköznek a minőségi óvodai oktatáshoz való hozzáférésben és az abban való boldogulásban. A politikai döntéshozóknak célzott stratégiákat és forrásokat kell kidolgozniuk annak biztosítására, hogy ezek a gyermekek egyenlő hozzáférést és bánásmódot kapjanak az ECEC-ben. Ez magában foglalja a további támogatást, például oktatási asszisztensek, interkulturális közvetítők és szociális munkások meghívása, hogy segítsenek áthidalni az oktatási szakadékot és elősegítsék az inklúziót. Emellett hozzanak létre olyan tanterveket, amelyek segítik ezeket a gyermekeket abban, hogy elfogadottnak és egyenlőnek érezzék magukat. Valamint, hogy olyan legyen a személyzet, amely képes a befogadó környezet megteremtésére és fenntartására.

Strukturális átalakulások

6. A közösség szélesebb körű bevonása: A tágabb helyi közösség bevonása kulcsfontosságú az óvodai nevelés sikere szempontjából. Az óvodákat közösségi központoknak kell tekinteni, amelyek elősegítik az iskolák, a szülők, a helyi vállalkozások és a közösségi szervezetek közötti együttműködést. Ez nemcsak a tanulási környezetet gazdagítja, hanem azt is biztosítja, hogy az óvodák reagáljanak közösségeik sajátos igényeire.

7. Transznacionális tudáscsere: A kultúrák közötti meglátások és gyakorlatok nagyban javíthatják az óvodai nevelés minőségét. A nemzeti döntéshozóknak ösztönözniük kell és elő kell segíteniük az országok közötti transznacionális tudáscserét. Támogatniuk kell az ECEC-körzetek részvételét olyan kezdeményezésekben, mint például tanulmányutak, együttműködési projektek és partnerségek a különböző országok intézményeivel, amelyek innovatív gyakorlatok átvételéhez és az oktatási módszerek gazdagításához vezethetnek.

8. Holisztikus nyomon követés és értékelés: Határozott, folyamatos nyomonkövetési és értékelési mechanizmusokat kell bevezetni az óvodai nevelési programok hatékonyságának felmérésére. Ezeknek a mechanizmusoknak nem csak a tanulmányi eredményekre kell összpontosítaniuk, hanem a gyermekek szociális és érzelmi fejlődésére is. A rendszeres értékelések irányíthatják az irányelvek és gyakorlatok finomítását.

9. Infrastruktúra fejlesztés: Az óvodai nevelés iránti növekvő igény kielégítéséhez elengedhetetlen az óvodai infrastruktúrába való beruházás, ideértve az új létesítmények építését és a meglévők

felújítását, valamint akadálymentesítését. Különös figyelmet kell fordítani a rosszul ellátott területekre az egyenlő hozzáférés biztosítása érdekében.

10. Szakpolitikai összehangolás és koordináció: A különböző kormányzati szervek és hivatalok közötti koordináció elengedhetetlen egy egységes, koherens koragyermekkori fejlesztési rendszer kialakításához. A politikai döntéshozóknak együtt kell működniük az oktatással, egészségügyi és szociális szolgáltatásokkal kapcsolatos szakpolitikák összehangolásában, pl. az Európai Gyermekek Garancia, amely átfogó támogatást nyújt a kisgyermek és családjai számára.

4. Következtetések

Az óvodai nevelés kulcsszerepet játszik a kisgyermek intellektuális, érzelmi és szociális fejlődésének ápolásában. Megalapozza az egész életen át tartó tanulást, és jelentős hatással van a jövőbeni szakmai és személyes sikerekre.

Európai viszonylatban a magas színvonalú óvodai oktatáshoz való hozzáférés biztosítása nem csupán az ECEC minőségi keretrendszerből fakadó oktatási követelmény, hanem a társadalmi igazságosság és esélyegyenlőség megvalósulásának alapvető eleme.

Az ebben a dokumentumban megfogalmazott szakpolitikai ajánlások a Magyarországon, Olaszországban, Szerbiában és Szlovákiában 2021 és 2023 között végzett kutatások eredményeire támaszkodtak, figyelembe véve az egyes országok eltérő kontextusait és kihívásait a kisgyermekkori nevelés terén. Ezek a kutatások figyelembe vették az egyes országok egyedi kontextusát, miközben elismerték a minőségi és hozzáférhető óvodai oktatásra irányuló közös törekvéseket Európa-szerte. Magába foglalták azt a közös elkötelezettséget, hogy egy befogadóbb és támogatóbb ökoszisztémát építsenek ki a kora gyermekkorai fejlődés számára.

A tartalom alapú fejlesztések magukban foglalják az inkluzív pedagógiát és az egyénre szabott tanulást, hangsúlyozva minden gyermek különféle igényeinek felismerésének és kezelésének fontosságát. Az írni-olvasni tudást fejlesztő programok hangsúlyozzák a korai nyelvi fejlesztés értékét, míg a szülők bevonását és elköteleződését elősegítő kezdeményezések rávilágítanak a szülők kulcsfontosságú szerepére, mint partnerek gyermekeik oktatási fejlődésében. A koragyermekkori neveléssel és gondozással foglalkozó szakemberek szakmai fejlesztésére irányuló felhívás hangsúlyozza a képzett pedagógusok központi szerepét a magas színvonalú korai nevelésben. Ezenkívül a marginalizált csoportok, különösen a roma gyermekek szükségleteinek kielégítésére való összpontosítás az akadályok lebontása és a mindenki számára egyenlő hozzáférés biztosítása iránti elkötelezettséget tükrözi.

A strukturális átalakulások ugyanilyen kulcsfontosságúak az európai ECD tájképének átformálásában. A tágabb közösségi elkötelezettség felismeri, hogy az óvodai intézményeknek nem szabad elszigetelten működniük, hanem a közösségi élet központjainak kell lenniük, elősegítve az együttműködést és a reagálóképességet. A nemzetközi tudáscsere elismeri, hogy Európa kollektív bölcsessége javíthatja az óvodai nevelés minőségét, elősegítve a kultúrák közötti betekintést és az innovatív gyakorlatokat. A holisztikus nyomkövetés és értékelés hangsúlyozza az oktatási rendszerek hatékonyságának értékelésének fontosságát nemcsak tanulmányi, hanem a gyermekek holisztikus fejlődése szempontjából is. Az infrastrukturális beruházások, a szakpolitikák összehangolása és koordinációja kiegészíti a strukturális keretet, biztosítva a magas színvonalú óvodai nevelés jövőképeinek maradéktalan megvalósulását.

Az ECD PLUS által közvetített átfogó üzenet egyértelmű: a minőségi óvodai oktatásba való befektetés tulajdonképpen egy befektetés a közös jövőnkbe, minden gyermek jólétébe és sikerébe, függetlenül a származásától és a körülményeitől. Befektetés egy befogadó és méltányos társadalom fejlesztésébe, ahol a lehetőségeket nem a születés körülményei határozzák meg, hanem a minden gyerekben rejlő határtalan lehetőségek.

Ez az út azonban nem mentes a kihívásoktól és nehézségektől. Minden ország egyedi körülményekkel küszködik, az elégtelen forrásoktól és a szolgáltatások egyenlőtlen elosztásától a változó társadalmi felfogásokig és a szélesebb körű közösségi szerepvállalás szükségéig. A növekvő egyenlőtlenségek veszélye, különösen a családok és a gyermekek körében, nagyban fenyeget. A politikai érdekek megszilárdulása az oktatási kinevezésekben és a minisztériumok közötti pénzügyi kapcsolatok szükségessége jelentős akadályokat jelent.

Mindazonáltal ezek a kihívások nem leküzdhetetlenek. Lehetőséget jelentenek a növekedésre, az innovációra és az átalakulásra. Az ebben a dokumentumban felkínált szakpolitikai ajánlások egy úttervet, útmutatót adnak az ECD bonyolult európai terepen való navigálásához. Ágazatokon átívelő cselekvésre szólítanak fel a politikai döntéshozók számára minden szinten, a helyi képviselőktől a nemzeti érdekelt feleken keresztül az európai tisztviselőig.

Ezen ajánlások hatékony végrehajtásához az együttműködés és az elkötelezettség a legfontosabb. Az ECD nem egyetlen minisztérium vagy intézmény felelőssége; ez egy közös társadalmi törekvés és felelősség. Ez ágazatközi koordinációt, tudáscserét, valamint az inkluzivitás és az esélyegyenlőség elvei iránti szilárd elkötelezettséget igényel.

Az előre vezető út világos. A mai gyermekek a jövőbeli vezetők, gondolkodók és fejlesztők. Korai oktatásuk minősége fogja alakítani Európa jövőjét. Ragadjuk meg az alkalmat, vegyük figyelembe ezeket az ajánlásokat, és dolgozzunk közösen azért, hogy származásától függetlenül minden gyermek

hozzáferjen a legmagasabb színvonalú óvodai neveléshez. Ez nem csupán politikai kényszer, hanem erkölcsi kényszer: az elkötelezettség a minden gyermekben rejlő potenciál ápolása, és egy olyan Európa felépítése iránt, amely befogadó, igazságos és összetartó.